

הַלְבוּת שֶׁתּוֹסֵף עִירָה

ביאורים ומוספים

שאינן לקרוא לאור הנר אלא סוגיות העוסקות בעניני הדלקת הנר, וכן מותר ללמוד עניני הדלקת הנר שבשולחן ערוך.

[משנ"ב ס"ק יז]
דָּאֵין עִם הַתְּעָרָן וְכוּ'.

29) ולגבי הפיוטים שלאחר ההגדה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ד ס"ק ז) שאף הם שגורים בפי הכל, ומותר לקרותם לאור הנר.

[ביה"ל ד"ה כל שידוע]
כל שידוע³⁰. פשוט יהוא הדין אם יודע אֵתה סוגיא ומסכת כי האי גוּגָא³¹.
30) ומשמעות דברי המשנ"ב (ס"ק ט ו-יח), שבאופן שצריך לקרוא מתוך הספר רק ראשי פרקים מותר לו לקרוא הכל מתוך הספר ולא רק את הראשי פרקים, וכן כתב הכף החיים (ס"ק לא), שאף שהשו"ע הרב (קו"א ס"ג) הביא בדרון זה מחלוקת ראשונים ושאר בצ"ע מ"מ המנהג להקל, וכמו שסתם השו"ע הרב בעצמו (ס"ו).

31) הלומד בעל פה ורוצה לראות בגמ' או בחו"ס את דיוק לשונם, הסתפק הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ד ס"ק ז) האם דומה אופן זה לראשי פרקים [כלשון השו"ע] שאינו קורא ענין שלם ומותר, או שמא אסור לעשות כן, שמאחר שרוצה לראות היטב את הלשון, אין הדבר רומה לראשי פרקים, ששם אינו צריך אלא הבטה בלבד.

[ביה"ל ד"ה אבל שמש]
דמקפ"ל אָדָם מֵה שְׂבָכִיס וְהָה שְׂבָכָה³² וכו', וְגוּגָאֵי אֲנִי לֹא קִנְיָא לָן קִמְאָן דְּצִמְרִי מְקִנֵי שְׁהוּא לְשִׁעָה, דְּהָא פִּסְק בְּבַבְלִי, אֲפִלּוּ לְהַכְחִיז בֵּין הַבְּרִיִּים אֶסְרָה³³.

32) ולבדוק פירות המוחזקים בחשש תולעים, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ד ס"ק ח) שכיון שיש חיוב לבדוקם, וצריך להתאמץ ולעיין בבדיקה, אסור לעשות זאת לאור הנר. אמנם אם אין הפירות מוחזקים שיש בהם תולעים, ואין בדיקתם אלא כדי שלא יהיה בגדר עצימת עינים, מותר לעשות זאת לאור הנר, שהרי אין צריך להתאמץ בבדיקה זו.

33) היינו כפי פירוש הפני משה שם בכונת המאן ראמר ימפני שהוא לשעה, דהיינו שמשתמש לאור הנר שעה מועטת, ולא כפי פירוש הקרבן העדה שם, שפירש שמשתמש לאור הנר בדבר שאינו צריך עיון גדול [שהרי לפי זה אין ראייה מהבבלי שאינו פוסק כן].

[משנ"ב ס"ק יז]

מְפַל מְקוּם אֵין לִישֵׁב פְּסָמִיף אֲצֵל נְבוֹת הָאוּדִים, פִּי יֵשׁ לְחַשׁ שְׂיִגַע פְּהֵם כְּדִי שְׂיִבְעִירוּ הֵיטְבִי²⁵.

25) ותנורי חורף העשויים באופן שהפחמים מונחים בגלוי, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' נב) שלדעת הט"ז אסור לישב בסמוך להם, אלא שהרבה אחרונים הולקים על הט"ז.

ותנורי הימום המצויים בומניני, דעת הגר"נ קרליץ (שבות יצחק שהייה וחזרה פי"ג אות א) שאינם בכלל הגוירה גם לדעת הט"ז, שלא אסר הט"ז אלא במדרה שיש צורך להפך בה את זנבות האחדים כדי שיבערו היטב, מה שאין כן בתנורי הימום שבומניני, שהאש שבהם קבועה ויציבה ואינה צריכה חיתוי כדי שלא תכבה, וכן היא דעת הגר"נ קרליץ (שם).

[משנ"ב ס"ק טו]

שְׂאִימַת בְּרַבְנָה²⁶. שְׂאִין פּוֹשְׁטִין יָד לְשׁוֹם דְּבָר וְכוּ', וְלֹא אֲמִי לְאַצְלוּי²⁷.

26) מדין זה למדו הראשונים וינפסק להלכה בשו"ע להלן (ס"ח), שגם בליל יום הכיפורים לא חוששים שמא יטה, משום שאימת יום הכיפורים עליו, וביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ד ס"ק ה), שמפני האימה לא יעשה דבר ללא מחשבה. עוד כתב, שמקובל בשם החזו"א שמותר לא רק להתפלל לאור הנר בליל יום הכיפורים אלא גם ללמוד לאורו, וכן שמו"ר לקרוא לאור הנר גם בליל ראש השנה, שהרי אימת הדין עליו. ובשו"ת שבת הלוי (ח"ה סי' טו ס"ק ג) דן, שמא יש לחלק בין תפילה ללימוד, שיתכן שרק בשעת התפילה נאמר דין זה, וכן דן שמא יש לחלק בין אימת יום הכיפורים לאימת ראש השנה.

27) וכן אצל אביו, צידד הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שאינו דומה לתלמיד אצל רבו, וכמו שמצינו בגמ' (פסחים קח, א) לענין דין הסיבה בליל הסדר, שיש חילוק בין אימת הבן מאביו לאימת התלמיד מרבו.

[משנ"ב ס"ק טז]

מְשָׁמַע דְּדוֹקָא יְבִיבָה מְדַלְקִין שְׂשֵׁם נִזְכָּר עֲנִינֵי אִסוּר הַדְּלָקָה, וְאִיף יִשְׁכַּח וְנִדְלָק²⁸.

28) היינו רוקא המשניות שבפרק זה, וכמשמעות לשון הסמ"ק (מצוה רפב המכבה והמבעיר עמי רצב), שהוא מקור הדין, אבל הגמרות שבפרק זה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ד ס"ק ו)

הלכות שבת סימן ערה

נה

באר הגולה

כ עס י"א ר"יג
ל טור קעס ספר
הפנות ותיב סמ"ק
מ ש"ב קעס בשל
המירובות נ שבל"ר
הלקט בשם רבי
בנ"ינ"ו שבת י"א
ר"יב ע בית יוסף
מפירוש רש"י ועונן
דבר
הפוסקים פ שם
בגמרא י"ב צ שם
לדעת רמב"ם פסק
ה ל"י נרסחו בגמרא
כ"ו שכתב המגיד
שם והקפ"ה משנה
(הבית יוסף)

ו התינוקות של בית רבן קורין לאור הנר, מפני (ט) שאימת רבן עליהם: ז למתן (טז) לקרות
'במה מן הליקין' לאור הנר, שהרי הוא מזכיר אסור שבת ואיך ישבח: ח כוונתם לקרות בליל
יום-כפורים במתוורים, מפני שאימת יום-הכפורים עליהם: ט ליל פסח שחל להיות בשבת, מתר
לקרות ההגדה בספר, משום דהני קעין ראשי פרקים, (י) דאין עם-הארץ שלא תהא שגורה בפיו
(ט) קצת: י ה"ר וכול לראות לאור הנר מפני שראשי פרקים לאו דוקא, אלא *כל שיוצא הפרשה על-פה
בספר, וקורא כל שאר הפרשה על-פה. וראשי פרקים לאו דוקא, אלא *כל שיוצא הפרשה על-פה
ובקצת צריך לראות בספר, שרי, שמאחר שאינו מענין בספר תמיד אית לה הפרא ולא אתי להטווי:
יא *גלים הדומים זה לזה (יט) וצריך עיון להבחין ביניהם, *אסור לברך לאור הנר. ואפלו להבחין
בין בגדי לבגדי אשתו, אם הם דומים, אסור לברך: יב *שמש שאינו קבוע אסור לו (כ) לברך כוסות
וקערות לאור הנר מפני שאינו מפינן, בין בגד שמן-זית בין בגד של נפט *פרוש, מין זפת לבן וריחו (כע)
(כא) שאורו רב: הנה יש מתירין (כב) בשל נפט אפלו בשמש שאינו קבוע (טור ובי"ב בשם הפוסקים), *אבל שמש
קבוע מתר לו לברך (כג) *לאור הנר כוסות, מפני (כד) שאינו צריך עיון הרבה. ואם הנה נר של שמן-זית,

באר היטב

לבהכ"נ ומתפלל לאור הנר הדולק שם מב"ע, לפי שהתפלה ושאר דברים
שהוא אומר ודאי שגורים בפיו יותר מן ההגדה בפסח, אבל ללמד שם אסור
פינן שצריך לענין היטב; אבל למה שהתנונו (לעיל סי"ג ג) כנר של שנה, אין

משנה ברורה

משמע זה נ"ל אעפ"י שמתר להתחמם נגד המדונה כמ"ש ס"ס רע"ז, מ"מ אין
לישב בסמוך כמש"ל סימן רנה ס"ק ג, ע"ש: (ח) שאימת רבן. אפלו שלא
בפיו רבן שרי, ט"ז, מ"א: (ט) קצת. ומשמע זה יש להתיר למשכים בשבת

באר הגולה

יש לומר, דטעם זה קאי אלאב דפוסקים המקלין בענין אחד אפלו בשני
ספרים, וקא משמע לן דבבדונה אסור, וטעם השני שכתב: ועוד שגנבות
וכו', קאי אלאב דכלי עלמא, ורועה לומר, דעל-כך אפלו הם כמזכיר זה לזה
וקורין בענין אחד ובספר אחד גס"פן אסור [ע"ת]: * כל שיוצא (ש"ש).
דהוא הדין אם יודע איתו סוגיא ומסכת פי האי גונא (א): * אסור לברך.
מסחימת הפוסקים משמע דבזה לא מפלגינן בין בדיקת שמש קבוע לאינו
קבוע כמו לענין בדיקת כוסות דבסמוך, ואפלו על-ידי עצמו אסור, והטעם,
כתב הפג"ד אברהם בשם הר"ן, וכן כתבו הרמב"ן והריטב"א בחדושיהם,
דבק שם תקלו משום נקיטת: וברמב"ם וכן בטור משמע דדין זה סליה בדין
הסמיה, ואין אסור בדיקה פי אם בשצריך עיון רב להבחין ביניהם, ואז
אסור אפלו על-ידי עצמו, דדמי לשמש שאינו קבוע. ונראה לי דבגד של
שנה נחלב יש לסוף על דעת הרמב"ם והטור להקל בשאינו צריך עיון רב,
דבלאו הכי ה"ח בשם רש"ל מקל בגרוה הללו: * פרוש, מין זפת וריחו
רע. בן צריך לומר, ומכת 'לכן טעית סופר הוא, דנפט לבן אין מן הליקין בו
בחל וכל-שכן בשבת, כדאיתא בשבת כ"ז עמוד א. ועין בחדושי רבי עקיבא
אינר על משניות פרק במה מן הליקין שכתב גס"פן בשם ספר שושנים-לדוד
על הא דכתב הר"ע ז"ל נפת לבן, דמכת 'לכן טעית סופר הוא: * אבל שמש
קבוע וכו'. עין במגן-אברהם שכתב בשם הירושלמי, דמספח אדם מה
שכוס ומה ששקצנה (כ"ב) לפני אור הנר ואינו חושש; אית דאמר מפני שהוא
לשעה, ואית דאמר מפני הנקיות ומפני הספחה, ונפקא-מנה לקנב חזרין
דהניו ללקט לפני הנר: דק, באיכל כון הפסולת, דלמאן דאמר מפני הנקיות,
מתר וכוונא וכן לא קמיא לן כמאן דאמר מפני שרוא לשעה, דהא פסק
בבבלי, אפלו להבחין בין הפגדים אסור (כ"ג). והנה מדברי הר"ן שהכתב בגמ' ד
אברהם, וביותר מדברי הרמב"ן והריטב"א שכתבוי ראה לדבריהם מן
הירושלמי הלז, משמע דכל זה לא הטר רק בשאינו צריך עיון הרבה, דאי
לא הכי לא מקלינן מפני הנקיות, וכן משמע מדברי המגן-אברהם שכתבתי
להירושלמי אתר דברי הר"ן דקאי בשמש קבוע, ובשלחן-ערוך הגר"ז מקל
בזה אפלו בשצריך עיון הרבה: * לאור הנר, של נפט, וכתב בספר שלחן
עצ"ש-שם דהוא הדין לשאר שמנים, וטעמו, דלא תישנין לשמא יסתפק רק
בשמן-זית. ולצניח דבתי, בבית-יוסף לא משמע פן, דלא כמבטנין רק
נפט כזה בשום דהוא מאיס, אבל שאר שמנים דומין לשמן-זית לזה, וגם

שמתר להתחמם נגד המדונה, כדאיתא סוף סימן רע"ז, מכל
מקום אין לישב בסמוך אצל זנבות האורים, כי יש לחש שיגיע
בהם פדי שיבערו היטב (כ"ב), כדרך שמהפכין בזנבות האורים,
(יג) ויש שכתבו דלא תישנין שכתבא לזה: ר (טו) שאימת
רבן (כ"ג). שאין פושטין יד לשום דבר, ואפלו (יג) בחל, אלא על-פי
רבן, ולא אתי לאצלתי (כ"ד). ומשמע מסחימת השלחן-ערוך שסובר
כהרשב"א, ודאפלו אין רבן צמחן שרי, דכל שעה מתירין
שכתבא רבן, ולא ישה ויבאלגיה רבה הביא הרבה פוסקים
שחולקין ארשב"א: ז (טז) לקרות 'במה מן הליקין'. משמע
דדוקא 'במה מן הליקין' ששם נזכר עניני אסור הדלקה, ואיך
ישבח וידיקין (כ"ה), אבל שארי הלכות שבת לא: ט (יז) דאין עם-
הארץ וכו' (כ"ו). ואם הוא עם-הארץ שלא למד מעולם ואין שגור
בפיו קלל כלי סדור, ואין לו שם שום אדם שייבקהוה שיתן
דעתו עליו שלא ישה, מכל מקום אפטר גס"פן דיש להקל,
שלא לבטל מצות הגדה שהוא מן התורה, אפלו אין לו רק נר
של שמן [פמ"ג]: (יח) קצת. ומשמע זה יש להתיר למשכים
בשבת לבית-הכנסת ומתפלל לאור הנר הדולק שם מבטול יום,
לפי שהתפלה ושאר דברים שהוא אומר ודאי שגורים בפיו
יותר מן ההגדה בפסח, אבל ללמד שם אסור, בינן שצריך עיון
[ט"ז]: יא (יט) וצריך עיון. ברמב"ם איתא: וצריך עיון רב;
ועין בבאר הגולה דיש לסמוך על זה לפני נר של שנה וחלב,
דבלאו הכי יש מקלין, וכנ"ל בסעיף-קמ"ד: יב (כ) לברך.
רוצה לומר: (יז) לברך כוסות הדומין זה לזה ולדעת איתנה מהן
להניחן על השלחן, ושמש שאינו קבוע אינו מפינן וצריך לזה
עיון הרבה, על-כן מן הליקין שכתב וכו'. והר"ן כתב שהבדיקה
היא לראות אם הם נקיים, ושמש קבוע, מפני שהוא פקי בהם
מפכר, יודע איתו פלי אינו נקי כל-פך: (כא) שאורו רב.
רוצה לומר, אף-על-פי שאורו רב אפלו הכי תישנין שמא ישה,

כיון שהוא שמש שאינו קבוע: (כב) בשל נפט. טעמו, דהשנה לא תישנין לפי שאורו רב ולא צריך לזה, ולשמא יסתפק לא
תישנין משום מאיס, ובשמן-זית וכן בשאר שמנים לכלי עלמא אסור, וילעז הצורך יש לסמוך על דעה זו, כי בן דעת (ט"ז) הרבה
ראשונים, וכן כתב בספר שלחן-עצ"ש-שם: (כג) לאור הנר. של נפט, ולענין שאר שמנים עין בבאר הגולה: (כד) שאינו
צריך עיון וכו'. ואף-על-גב דאפלו להבחין בין בגדי לבגדי אשתו אסור, ה"ח התירו משום נקיטת הר"ן והרמב"ן והריטב"א

שער הציור

(י"ב) אלה רבה ותוספת-שבת: (י"ג) רש"י: (י"ד) מגן-אברהם: (ט"ו) הרי"ף והרא"ש ותוספות:

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן עֵרָה רַעוּ

(כה) אֵין מוֹרִין לוֹ לְבָדֵק וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מֵתָר. גְּזֵרָה (כו) שְׁמָא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ: הֵגָה נְהַגוּ (י) לְכַסוּת הַקְּטָנִים שֶׁלֹּא יִהְיוּ צְרָמִים בְּפָנֵי הַנְּרוֹת מִשּׁוּם (כז) בְּזַי מִצְנָה, וְכֵן קָבַח הַרְוֹס:

רַעוּ דִּינֵי גֵר שֶׁהִדְלִיק אֵינוֹ-יְהוּדֵי בְּשֶׁבֶת, וְבוֹ ה' סְעִיפִים:

א אֵינוֹ-יְהוּדֵי (א) שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגֵּר בְּשֶׁבֶל יִשְׂרָאֵל, (ב) אֶסוּר לְכַלּוֹ, (ג) *בְּאֶפְלוֹ לְמִי שֶׁלֹּא הִדְלִיק בְּשֶׁבֶלּוֹ. הֵגָה וְאֵין חֲלוּק בְּנָה (ד) בֵּין קָצֵב לוֹ שֶׁכָּר אוֹ לֹא קָצֵב, (ה) אוֹ שְׁעָשָׂאוֹ *בְּקַבְּלוֹת אוֹ בְּשִׂכְרוּתוֹ, דְּהֵאִיל דְּהִישְׁרָאֵל נְהַגָה מִפְּלֹאקָה עֲצָמָה בְּשֶׁבֶת, אֶסוּר בְּכָל עֲנָן (הג"א פ"ק רש"י וכו' בשם סמ"ג וסו"ח). יִאֲכַל אִם הִדְלִיקוּ *לְצַרְכוֹ אוֹ לְצַרְף חוֹלָה יִשְׂרָאֵל אֶפְלוֹ *אֵין בוֹ סַנְהֵד, הֵגָה אוֹ לְצַרְף (ו) קְטָנִים דְּהוּא כְּחוֹלָה שְׂאֵין בוֹ סַנְהֵד (מדרכי פ"ק רש"י), מֵתָר (ז) לְכַלּוֹ יִשְׂרָאֵל (ח) לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ. וְהוּא הִדִּין לְעוֹשֵׂה מְדוּרָה (ט) לְצַרְכוֹ אוֹ לְצַרְף חוֹלָה. *וְיֵישׁ אוֹסְרִים בְּמְדוּרָה, מִשּׁוּם דְּגִזְרֵינָן שְׁמָא יִרְבָּה (י) בְּשֶׁבֶלּוֹ. הֵגָה

א שֶׁבֶת קָבִיב
ב חוֹסְפוֹת וְרֵא"ש
ג שֶׁם ג שֶׁם
ד סְמִינ
ה סְמִינ וְהַשְׁמֵשׁ וְהַזֵּהוּת פְּרָק
ו ח טוֹר וְשֶׁבֶל חוֹלָה
ז שֶׁם רְבוּוּת
ח וְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּפָרֵק נְפֵא

בְּאֵר הַיֵּטֵב

עֲכָשׁוּ שְׂיֹשֵׁב אֶצֶל אִשׁ שֶׁלוֹ הוּי כְּמִירוֹ. וּבִי"ח תְּרַן, דְּמַסְתַּמָּא כְּשִׂיּוֹשֵׁב אֶצֶל הָאִשׁ שֶׁלוֹ הוּי כְּמִירוֹ מִקְדָּם, דְּאֵין סִימָן מִינֵי לִישָׁב אִישׁ נְכִיר אֶצֶל הָאִשׁ, אָבֵל אִם יָדוּעַ שְׂאֵין מְכִירוֹ שֶׁרִי, רַעַן ט"ז. וְכַתּוּב הַמֵּא: וְגַל דָּאֵם הַסִּיק הַתְּנוּר כ"צ

כאן אסור, ט"ז, ע"ש: (י) לְכַסוּת. וְהוּא סַנְהֵד גְּדוּלָה אֶפְלוֹ בְּלֹא גֵר שֶׁל שֶׁבֶת: (ח) בְּשֶׁבֶלּוֹ. הַקְּשָׁה ב"י: בְּסִימָן שֶׁכָּה גְבִי מֵלֵא א"י מִיָּם לְבַקְּחָתוֹ מִסְלָקָן בֵּין מְכִירוֹ אוֹ לֹא, וְכַאֵן לֹא חֲלָק? וְתַרְוּ, דְּבַזָּה אֶפְלוֹ לֹא מְכִירוֹ מִשּׁוּלָם,

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

בְּחִידוּשֵׁיהֶם]: (כה) אֵין מוֹרִין לוֹ. רוּצָה לוֹמַר: אִם קָא לְפָנֵינוּ לְשַׁאל אֵין מוֹרִין לוֹ לְכַתְּחַלָּה, וְאִם עָשָׂה מַעֲצָמוֹ אֵין מוֹחִין בִּירוֹ: (כו) שְׁמָא יִסְתַּפֵּק. וְאֶף-עַל-גַּב דְּלַעֲנָן הִדְלַקָה לֹא אֶסוּר מִשּׁוּם וְהֵי, (טו) שְׂאֵין הַכָּא דְּעַל-יָדֵי שֶׁהוּא מַתְקָרֵב לְגַר בְּיוֹתֵר לְבָדֵק חֲלָשִׁין ט"ז: (כז) בְּזַי מִצְנָה. קָשָׁה, דְּכִלְאוּ הַכִּי אֶסוּר מִשּׁוּם סַנְהֵד דְּחֵי לִידֵי נִכְפָּה, כְּדִאִיקָא בְּפִסְחִים ק"י? וְנִרְצָה לְחַלֵּק בֵּין קָטָן לְגְדוֹל וְא"ר:

א (א) שֶׁהִדְלִיק, וְהוּא הִדִּין (ב) לְכַלּוֹ מִלְּאִכָּה שְׂעִיפָה הָאֵינוֹ-יְהוּדֵי: (ג) בְּשֶׁבֶת בְּשֶׁבֶל יִשְׂרָאֵל, דְּאֶסוּר לְכַלּוֹ לְהַנּוּחַ מְנַה. רַעַן לְעִיל בְּסִימָן רַב סְעִיף בִּלְעֲנָן בְּקַבְּלוֹת: (ד) אֶסוּר. מְדַרְבְּכֵן, דָּאֵם יְהֵא מְפָר לְהַנּוּחַ (ו) יֵאמֵר לוֹ לְהִדְלִיק: (ז) אֶפְלוֹ וְכו'. וְלֹא דְמִי לְמִי שֶׁהוּבָא בְּשֶׁבֶלּוֹ מִחוּץ לְחַתוּם בְּשֶׁבֶת דְּמֵתָר לְאַחַר, וְיִכְדִּלְקָטָן בְּסִימָן שֶׁכָּה סְעִיף 6, דְּתַחמוּזֵין דְּרַבְּנָן, (ז) וְכֵן פֵּל אֶסוּר דְּרַבְּנָן שְׁעָשָׂה אֵינוֹ-יְהוּדֵי בְּשֶׁבֶל יִשְׂרָאֵל, מְפָר לְאַחַר שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּשֶׁבֶלּוֹ: (ד) בֵּין קָצֵב. הֵינוּ מְצַרְבֵי-שֶׁבֶת, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אֶמְרֵינָן בְּעֵינֵינוּ: אֵינוֹ-יְהוּדֵי אֲדַעְסָא דְּנִקְשָׁה עֵבֵיד: קְדִי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ הַנִּקְצָב לוֹ, וְיִכְדִּלְעִיל בְּסִימָן רַב סְעִיף בִּלְעֲנָן בְּקַבְּלוֹת: (ה) אוֹ שְׁעָשָׂאוֹ וְכו'. הוּא פְרוּשׁ לְמָה שְׂאָמַר מִתְחַלָּה 'בֵּין קָצֵב', עַל זֶה אָמַר: בֵּין שֶׁהַקְּצָבָה הֵימָּה בְּקַבְּלוֹת אוֹ בְּשִׂכְרוּתוֹ, (ז) וְקַבְּלוֹת מְקָרִי, הֵיכָא שְׂשִׁכְרוּ סָתָם לְהִדְלִיק לוֹ גֵר בַּעַת שְׂעִיפָתָךְ (ח) וְקָצֵב לוֹ מִכָּל הַדְּלָקָה דְּכָר קָצוּב: וְשִׂכְרוּתוֹ מְקָרִי, כְּשִׁנוֹתוֹ לוֹ בְּכָל יוֹם כֶּךָ וְכו': (ו) קְטָנִים. הֵינוּ אִם צְרִיכִים הַרְבֵּה, (ו) אָבֵל בְּלֹא הַכִּי לְאוֹ: (ז) לְכַלּוֹ יִשְׂרָאֵל. דְּלֹא שִׁינָה פֵּאן גְּזֵרָה שְׂמָא יֵאמֵר לוֹ לְהִדְלִיק בְּשֶׁבֶל חוֹלָה, שְׁהַרִי מֵתָר לוֹמַר אֵף לְכַתְּחַלָּה, וְיִכְדִּלְקָטָן בְּסִימָן שֶׁכָּה סְעִיף י: (ח) לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ. אֶפְלוֹ (י) הוּא מְכִירוֹ, וְלֹא תוֹשִׁינָן שְׁמָא יִרְבָּה בְּשֶׁבֶל, דְּנָר לְאַחַד גֵּר לְמֵאָה: (כ) וְכַלּוֹ זֶה אֵין חֲלוּק בֵּין אִם הָאֵינוֹ-יְהוּדֵי הִדְלִיק הַגֵּר בְּבֵיתוֹ אוֹ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל: (ט) לְצַרְכוֹ וְכו'. דְּמֵתָר לְכַלּוֹ יִשְׂרָאֵל לְהַתְחַמֵּם וְאֶפְלוֹ הוּא מְכִירוֹ, מִשּׁוּם דְּמְדוּרָה קָטָנָה נְמִי מַסְתַּמָּת הַרְבָּה אַנְשִׁים, וְהָרִי כְּמוֹ גֵר, דְּנָר לְאַחַד גֵּר לְמֵאָה. וְהַשְׂאֵרוֹסִים סְבִיבָא לְהוֹי דְּבְמְדוּרָה גְּזֵרֵינוּן שְׂמָא יִרְבָּה, וְלֹא דְמִי לְגַר, מִשּׁוּם דְּלִפִּי רַבּוּי אַנְשִׁים שְׂמַסְבִּין אֶצֶל הַמְדוּרָה צְרִיף לְהוֹסִיף וְלְהַגְדִּיל הַמְדוּרָה. (ט) וְאִם הַסִּיק הָאֵינוֹ-יְהוּדֵי הַתְּנוּר לְצַרְכוֹ, כְּלִי עֲלֵמָא מוּדִים דְּרִשְׁאֵי הַיִּשְׂרָאֵל לְכַנֵּס לְבֵית הַחֲרָף, דְּחַמוּם לְאַחַד חַמוּם לְמֵאָה, וְהָרִי כְּמוֹ גֵר דְּשָׂרִי: (י) בְּשֶׁבֶלּוֹ. וְאִם יָדוּעַ הוּא שְׂאֵינוֹ מְכִירוֹ, (י) שְׂרִי לְכַלֵּי עֲלֵמָא:

שְׂעֵר הַצִּיּוֹן

(ט) בֵּית-יִוִּסֵף: (ח) מוּכָה שֶׁם בְּגִמְרָא, וְכֵן פְּסוּקוֹ פֶּל הַפּוֹסְקִים: (ז) רִשְׁבִּי"א: (ז) אֵלֶיהָ רַבָּה וּפְרִי-מְגִדִים: (ז) מְגוֹן-אֲבָרְהָם: (ט) מַחְצִית-הַשְּׁקֵל וְחוֹסֶפֶת-שֶׁבֶת: (י) פְּשֵׁה-יְהוּדָה, וְכֵן קָבַח הַגֵּר"א: (י) קְטָרָא: (י) אֲחֵרוּגִים: (י) מְגוֹן-אֲבָרְהָם וְאֵלֶיהָ רַבָּה: (י) מְגוֹן-אֲבָרְהָם לִפִּי דַעַת הַבַּי"ח, וְכֵן הַסִּיקִים הַכֵּלִיָּה רַבָּה לְדִיצָא. רַעַן בְּסִפְרֵי חֲמַד מְשָׂה וּמְטַה-יְהוּדָה שֶׁהַסִּימָן לְתַרְוּן קָמָא שֶׁל הַבַּי"ח, דְּבִשְׂאֵינוֹ מְכִירוֹ שְׂרִי לְכַלֵּי עֲלֵמָא:

הלכות שבת סימן ערה רעו

ביאורים ומוספים

לישראל להיקבר בקבר שמפורסם הדבר שבעשיתו חיללו שבת עברו. וכן כתב לעיל (סי' רמד ס"ק יט) ובשעה"צ שם (ס"ק בא).

3) שם מדובר לענין איסור אמירה לנכרי ולא לענין איסור הנאה ממלאכת נכרי, ויתכן שבמקום המילים 'סעיף ב' צריך להגיד 'סעיף ד' (חידושי בתרא), ששם כתב השו"ע, שאם נכרי תפר בגד בשבת בשביל ישראל בקבלנות, מותר לישראל ללבושו בשבת, והרמ"א שם הולק ואוסר, ומימי מיקל בשעת הצורך.

והטעם שהשו"ע והרמ"א כאן סתמו שאסור ליהנות מנר שהדליק נכרי בשבת בשביל ישראל בקבלנות, ביאר במשנ"ב שם (ס"ק כז) שבהדלקת הנר כוונת הנכרי היא שיהנה הישראל מהמלאכה בשבת, וזה שאין כן בבגד שהנכרי עשה את המלאכה בשבת רק כדי למהר להשלים את מלאכתו. וסיים שם, שלפי זה אם אמר הישראל לנכרי סמוך לחשיכה 'מדוע לא סיימת להפוך לי את הבגד', והנכרי הבטיח לו שיתפור עבורו בשבת, אסור ללבושו בשבת, כיון שכונת הנכרי בעשיית המלאכה בשבת, היא כדי שיהנה הישראל מהבגד בשבת.

[משנ"ב ס"ק ב]

מךרפנן, דאם יקא מתר לקנות יאמר לו להקליקו.

4) וטעם נוסף כתב לקמן (סי' שכה ס"ק כח), שאסרו ליהנות ממלאכה שעשה נכרי בשבת אפילו עד מוצאי שבת בכרי שיעשו, כדי שלא יהנו ממלאכה הנעשית בשביל ישראל בשבת, וכל שכן שמטעם זה אסור גם בשבת עצמה ליהנות ממלאכת הנכרי, וביאר הדבר כתב הים של שלמה (ביצה פ"ג סי' ד), שגנאי הוא לאדם שיהנה ממלאכת שבת.

[משנ"ב ס"ק ג]

אפלו נכרי. ולא דמי למי שהובא בשבילו מחוץ לתחום בשבת דמתר לאסור, ויבדלמן בסימן שכה סעיף ח' וכו', וכן כל אסור דרבנן שיעשה אינו יהודי בשביל ישראל, מתר לאסור שלא נעשה בשבילו.

5) ואף שלגבי אדם אחר שלא נעשית המלאכה בשבילו, אין סיבה לגזור שמא יאמר לנכרי, כתב לקמן (סי' שכה ס"ק עד) שלא חילקו חכמים בדבר שנעשית בו מלאכה גמורה בשביל ישראל.

6) אבל למי שהובא בשבילו אסור ליהנות ממנו, ולמרות שלא נעשית המלאכה בגוף הדבר, שלא נשתנה הדבר מכמות שהיה, ואילו לענין מעשה שבת שעשה ישראל, כתב בביה"ל לקמן (סי' שיח ס"א ד"ה אחת) שכשהביא ישראל בשוגג מרשות לרשות, מותר מעיקר הדין ליהנות מזה, כיון שלא נעשית המלאכה בגוף הדבר, שלא נשתנה הדבר מכמות שהיה, ובטעם החילוק, ביאר בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' לה) שכיון שטעם האיסור ליהנות ממלאכת נכרי בשבת הוא שחוששים שמא יאמר לו הישראל לעשות עבורו מלאכה בשבת, אם כן אין לחלק בין מלאכה שעל דעה השתנה הדבר מכמות שהיה, למלאכה שלא השתנה הדבר, משא"כ במעשה שבת שעשה ישראל שאסרוהו משום קנס, ולא משום שחששו שמא יאמר לישראל לעשות בשבילו בשבת, כמבואר לקמן (סי' שיח ס"ק ד-ה).

7) ואף בני ביתו של מי שנעשתה המלאכה עבורו, כתב השו"ע לקמן (סי' תקטו ס"ה) שאסור להם ליהנות מהמלאכה, וביאר במשנ"ב שם (ס"ק מז), שמסתבר שכונת הנכרי לעשות המלאכה על עבוד כל בני הבית, והוסף, שהוא הדין אורחים הסמוכים על המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק כז]

שמא יסתפקו. ואף על-גב דלענין הדלקה לא אקרו משום ז'.

34) ולכשיסתפק ממנו יתחייב משום מכבה [כמו שביאר לקמן (סי' תקיד ס"ק יד)], שכיון שבהסרת השמן בזה אור הנר במקצת, נחשב בכך כמכבה.

35) אבל באופן שהשמן אינו מונח בכלי שהפתילה בתוכו אלא בכלי נפרד, כתב השו"ע לעיל (סי' רסה סעיף א-ב) שחששו שמא יסתפק מהשמן ואסרו להדליק כך. ובטעם הדבר ביאר המשנ"ב שם (ס"ק א). שמפני שהשמן בכלי אחר אין אדם פורש ממנו, ועלול לשכוח ולהסתפק ממנו בשבת, ונמצא שהוא חייב משום מכבה שהרי הקצה את השמן לנר. והוסיף שם (ס"ק ב), שאף לדעות שאין בכיובי הרגיל משום מלאכה דאורייתא, מ"מ גזרו חז"ל משום כיבוי שיש בו חיוב לכל הדעות [וכביאור המחצה"ש שם ס"ק א].

[משנ"ב ס"ק כז]

כזוי מצוה. קשה, דקלאו הכי אסור משום סכנה דאיתי לידי נכפה.

36) ולהשתתף או לעשות צרכיו או להניח דבר מטונף בפני הנרות, כתב הכף הודים (ס"ק מב) שכל שכן שיש בזה משום בחיוב מצוה, ואסור. ואף נרות שלא בירכו עליהם, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ג ס"ק ד) שאם הדליקו לבדו שבת, שייך בהם ביוזו מצוה, והוסיף, שמי"מ נר שהדלק בבית הבטא אינו בכלל זה, כיון שלשם כך הדליקוהו שם.

ולחלופי טיטול לתינוק במקום שהנרות דולקים, דעת הגר"י קרליץ (שם) שיעמוד הוא עצמו כהפסק בין הנרות לתינוק, שבאופן זה אין הדבר נחשב ככיוזו הנרות, ולמרות שאורם מתפשט גם לצדדים.

37) ולגבי נורת פלורנט, דעת הגר"י קרליץ (שם) שאין דינה כנר לענין זה, כיון שאינה אלא ברק אבל לא אש. אמנם, לגבי נורת השמל שיש בה חוט להט, הסתפק שם אם נחשבת היא כנר לענין זה.

סימן רעו

דיני נר שהדליק אינו יהודי בשבת

[משנ"ב ס"ק א]

והוא הדין לכל מלאכה שיעשה האינו יהודי בשבת בשביל ישראל, דאסור לכל להנות מזה. ועין לעיל בסימן רנב סעיף ב לענין קבלנות.

1) וכן חרש שוטה וקטן שעשו מלאכה בשבת בשביל ישראל, כתב בביה"ל לקמן (סי' שכה ס"א ד"ה א"י) שאסור ליהנות מהמלאכה.

2) ומשך הזמן שאסור ליהנות מהמלאכה, כתבו השו"ע לקמן (סי' שכה ס"ז וסי' תקטו ס"א) והרמ"א לעיל (סי' רנב ס"ד) שהוא עד מוצאי שבת בכרי שיעשו, ואפילו אם צוה הישראל את הנכרי לעשות מלאכה עבורו בשבת, כתב השו"ע לקמן (סי' שז ס"ב) שלא נאסר ליהנות מהמלאכה רק עד מוצאי שבת בכרי שיעשו, וכשחל יו"ט אחר השבת, כתב השו"ע לקמן (סי' תקטו ס"א) שאסור עד מוצאי יו"ט בכדי שיעשו.

וכשעשה הנכרי מלאכה בפרהסיא, וידעו רבים שהיא נעשתה עבור ישראל, כתב במשנ"ב לקמן (סי' שז ס"ק עב) שלמי שנעשתה המלאכה עבורו אסור לעולם ליהנות ממנה, ומימי כתב לקמן (סי' שכה ס"ק עג) שבשעת הצורך אין להחמיר בזה בשאר מלאכות, אלא רק בקבר שמעשה בפרהסיא בשביל ישראל, משום שגנאי הוא

